

NAGO (110) *av*

a oraz o jasne.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Bez ubrania; nudus HistAl, Calag, Vulg, Cn; nude Cn (110) : BierRaj 21; głowę mu wcieli á złupiwfzy z odzienia y z klinotow nago zoftawili. MiechGlab 12; HistAl M4v; złoczyńcá nago (wżákże wftyd przyrodzony máiąc nákrty) ná wężłzey ławie niż ciáło ielt/ bywa pod pachę przes pierśi przywizań GroicPorz iiv; Pífał ieden ná ścienie/ nago mi namilfza/ Drugi [...] Nápifał/ Iáłowicá kofzule nie miewa/ Podobno ná pokoju tá v páná bywa. RejFig Bb7v, Bb7v; RejZwierz 109, 113v; Napierwey wfyłzy przeciw im trzydzieści panienek wftyki nago/ tylko łoná zákryte miály płótnem łuptelnym BielKron 443, 100v, 119v, 152, 242, 367 (9); Gratiae, Boginie wdzięczności/ żiczliwości y záchowánia. Charites dictae, [...] Które nago bywáyá málowáne y wefpółek zwiázáne Mqcz 149a, 200b, 309b, 365a, 462a; Prot Ev; RejAp 138; Niepowiedamci ia/ żeby on te pieniądze záchował/ ále ták mówię/ iż iáko ow co nago rwie trzeźnie/ ták ten pan/ w brzuch wftyko włożył. GórnDworz Q8, P4v; HistRzym 42; Calag 158b; RejZwierz 57v; Benedykt ś. gdy ná się takowá pokufę poczuł/ nie do żony nátychmiał fie wciekł/ ále między ćierźnie y pokrzywy się nago położył WujJud 211; SkarŻyw 121, 166, 207, 249; Co też nam X.K. śluby iákies w łaźni nago przypomina/ tym dawa znác/ iż tákie plotki niewftydliwe piżąc/ wftydác fie nieumie NiemObr 173; KochFr 16; KochPieś 8; Calep 306b; LatHar 274, 294, 543; KmitaSpit C4 [2 r.]; Ow fie zás nago y bez wielkich zábaw/ Puścił w rzekę w pław. KlonFlis C3.

W charakterystycznych połączeniach: nago bi(ja)ć się (2), być, obchodzić, położyć się, (przy)jechać (3), rodzić się, stać (2), stanąć (2), tacać się, tańcować, ukazać się, wisieć (2), wnić w wodę, wrocić się, wyjść z żywota matki (3); nago [kogo] bić, pochwycić, posłać, puścić, ujrzeć, ukazać, uwiązać, wrzucić, wyciągać, wygnać (2), (wy)malować (3), zostawić; nago przywizań(y) (2), zostawiony.

Przysłowie bibl.: [o umarłym] Azałz nie wiefz żeś nago przyiechał w gołpodę/ [...] A tu iedzyełz w kofzuli á wždyś fie przyłfużył. RejWiz 105; iż fie człowiek bez nich [skarbów] nago rodzi/ y bez nich záfię odeydzye [Sicut egressus est nudus de utero matris suae, się revertur Vulg Eccle 5/14] BielKron 80v; Iżem nago wfyzedł z żywotá mátki moiey/ y nago záfię poydę do grobu łwoiego [nudus egressus sum de utero matris meae et nudus revertar illuc Vulg lob 1/21] RejPos 330v; CzechRozm 229v. [Ogólem 4 r.].

Zwroty: »nago chodzić, chodząc(y), chodzenie« = nudum ambulare HistAl, PolAnt, Vulg; nudis corporibus ambulare HistAl [szyk zmienny] (39:3:1): BielŻyw 160; [Exydrakowie] Nie walczą áni fie wádzą á nago chodzą/ miałt nie máią HistAl II8v, I, [I3], I5v; GliczKsiąż C5,G8; BibRadz Apoc 16/15; Pusćili fie dáley do infzego Kráiu/ gdzie nádiecháli wielkość ludzi nago chodząc/ iáko ie mátki porodziły BielKron 444; tu v nas nie más [!] łromoty nago chodzić. BielKron 458v, 3, 8, 22, 126, 261 (26); Mqcz 150d; RejAp 134; GórnDworz X3; Czemu nago nie chodzilz? mowisz że łromotá: á łromothá czemu? wżák y Adam y Ewá nago pirwey chodzili? RejPosWiecz³ 98; CzechRozm 39, 135; ReszList 176; Ani tám gdzieś dáleko/ gdzie fie cudá rodzą/ Bez práwá/ y bez wftydu wftytcy nago chodzą GórnTroas 71; WujNT Apoc 16/15; KołakSzczęśl C; SkarKazSej 705b marg.

»nago uciec, zuciekać« = *nudum effugere Vulg* [szyk zmienny] (5:1): A ieden coś za młódziencyk fzedł zanim/ obleczony wprześcieradło na golé ciało [...] A on prześcieradło zoštáwízy vciekł od nich nago [*nuduo profugit ab eis*]. *MurzNT Mar* 14/52; *KrowObr* 120v; *BibRadz Mar* 14/52; *BiałKat* 236; *LatHar* 708; Y wlkoczywízy ná nie on człówiek [...] zmocnił lię przeciwko im: ták iż nágo y zránieni zuciekałi z domu onego. *WujNT Act* 19/16.

Wyrażenie: »na poły, prawie nago« (1:1): Potem mi wlitko zabrali Prawie mię nago wygnali. *RejKup* d7; *SkarKazSej* 705b marg.

Zestawienie: »Nago mędrcy« = *seкта w Indiach, gimnosofiści, którzy pędzili życie w lesie, oddając się rozmyślaniom* (1): Potym fie lepak Alexander wezbrał ku rodzaiovi ktory zową Nago mędrce, [...] nalazł ie nago chodzące, á trawę zieloną iedzące, znimiż przez długi czas miefzkał w rozlicznych mądrościach fie fnimi gadaiąc *BielŻyw* 159.

Szeregi: »boso i na poły nago« (1): Bofo y nápoły nágo chodził Izáiafz wołaiąc, *SkarKazSej* 705b marg.

»nago, bez zakrycia« (1): rzekł Skánderbeg przed Amurátem: aczkolwiek to ná beftyie zaleyzy nágo bez zákrycia czynić przed ludźmi/ wízákże tho vczynię ná twe rofkazanie *BielKron* 242.

Przen: *Bez dóbr, bez majętności* (3) : *OrzRozm* M4v; vtráciwízy oštátek tego/ czegoć Sąsiad niewziął/ płacząc y nárzekaiąc/ y Bogá nákóniec przeklinaiąc/ do domu z Seymu nágo iedziefz. *OrzQuin* B4; Wynidzmy z oyczyzny/ opuścmy rodzice y świeckie nádzieie y zábáwy: nágo zá náгим Chrystufem podzmy *SkarŻyw* 470.

a. *O żołnierzach bez zbroi* (2) : byli by fie wízyfcy zbili/ by był Krol íam nie krzyknał áby przeftali/ bo żadney zbroie áni záfłony nie mieli/ nágo byli: bronie mieli/ łuki/ ftrzały/ kije kościámi záfádzone. *BielKron* 443; *GórnRozm* K3v.

Synonim: goło.